

tryggande, ej mindre mot krafvets preskription, än ock mot bristande tillgång till gäldande af den förlust som, efter all sannolikhet, kommer att drabba statsverket genom att fideikommissarien befrias från utgifvande af upplupna räntan.

Stockholm den 26 Januari 1877.

C. A. Larsson,
från Östergötland.

N:o 60.

Af Herr J. E. Johansson: Om ändring i stadgandena rörande val af skollärare, organist och klockare.

Bland många oegentligheter i lagstiftningen, som ännu qvarstå från förflutna tider, äro onekligen bestämmelserna om sättet för val af skollärare, organist och klockare, och beräkandet af rösträttigheten vid dessa val. Att kyrkoherden eller pastor skall, utöfver sin egentliga rösträtt, ega hälften emot de af församlingen vid valet afgifna rösterna vid klockare- och organistval, och ordföranden i skolrådet (också samma personer) lika rösträtt vid val af folkskolelärare, är i sanning både obilligt och orättvist. Många bland presterna inse sjelfva orimligheten i sagde rösträtt och begagna sig derföre icke deraf vid valen; deremot har ofta händt, att pastorer antingen af enskilda sympatier, släktskapsförhållanden, eller af religiösa skäl för någondera af de till tjensten sökande, genom begagnandet af sin rösträtt, tillsatt en annan person, än som af pluraliteten inom församlingen genom sina afgifna röster blifvit vald. Detta medförer icke ett godt och lyckligt förhållande emellan lärare och ähö-

rare, utan tvärt om föranleder tvister och oenigheter dem emellan, och kan icke verka godt hvarken på folkundervisningen eller moralitén inom församlingen, och som dessutom åstadkommer likgiltighet hos de röstberättigade församlingsboarne vid valen, då de på förhand veta att de endast få begagna hälften af sin i öfriga frågor egande rösträtt, och att den andra hälften kan af presten begagnas tvärt emot deras åsigt och önskan om valets utgång. Under den tid då allmogen inom landet icke insåg nyttan och behovet af folkskolor och undervisning, utan allt sådant måste i främsta rummet beifras af presterskapet, kunde sagda rösträttighet för dem låta försvara sig, och blef troligen just derföre bestämd sådan densamma ännu är; men då svenska folket nu i allmänhet lika mycket som presterskapet lärt sig att inse nyttan af och lika ifrigt som dessa nitälskar och intresserar sig för undervisningen och folkskolor, hvilket bäst bevisas genom uppförandet af så många nya skolhus och inrättandet af nya skolor för hvarje år, så måste alla skäl till bibehållandet af den gamla rösträttigheten för presterskapet hafva bortfallit.

En annan omständighet vid val af folkskolelärare är lika oegentlig, nemligen bestämmelsen i 1842 års skolstadga, att valet skall anställas af församlingens i *kyrkostämman röstegande ledamöter*, men att rösterna skola beräknas lika som vid *klockareval*. Deraf hafva uppkommit olika meningar om valsättet, så att i en del kommuner valen skett efter den för kyrkostämman gällande röstgrund, nemligen fyrktalslängden, då på andra ställen deremot valen skett efter det förmedlade hemmantalet, hvarvid många i kyrkostämman i öfrigt röstberättigade, men icke hemmansegare, vid valet förlorat sin rösträtt.

Inom nästan hvarje församling finnas så väl klockare som organist och examinerad folkskolelärare, hvilka befattningar bör kunna förenas och som på de flesta ställen redan äro förenade på en och samma person; vid val till dessa förenade sysslor uppstå svårigheter dels genom nuvarande val och röstbestämmelser, emedan valet till klockare skall ske lika som vid prestval efter det förmedlade hemmantalet, (om organists lön och val kan församlingen besluta, och folkskollärarevalet sker efter den för kyrkostämman bestämda röstgrund) och dels, att en sådan förening af sysslorna eger kyrkoherden att bestrida; och om så sker, måste särskilda hus och byggnader åt tjänstemännen anskaffas, till tunga både för dem sjelfva och församlingen. Detta bör lätt kunna undvikas, om beslut angående tjänsternas förenande får ske i kyrkostämman efter för densamma gällande röstgrund.

I Skåne, Blekinge, Halland och Bohuslän eger icke kyrkoherden mera än en embetsröst vid val af klockare m. m. Och några befogade

klagomål öfver de af församlingarne derstädes skedda val hafva icke förspotts. Detta torde vara ett ytterligare skäl till förändring af rösträtten, för att komma till en rättvis likställighet inom hela landet i så lika beskaffade frågor som denna.

Då genom sistlidne Riksdags beslut och genom af Kongl. Maj:t redan utfärdade nådig förordning blifvit bestämdt, att kostnaden för underhåll af skola med hvad dertill hörer skall utgå efter samma grunder som gälla för allmänna kommunala utskylder, d. v. s. efter samma grund som rösträtten vid kyrko- och kommunalstämmor, så synes, att rättvisa och billighet kräfva, det rösträtten vid valen blifver efter samma grund som utgifterna beräknas, och att valen måtte ske i öfverensstämmelse med gällande förordning om kyrkostämmor i riket.

På grund af det häruti anförda och af flera skäl, som finnas, vågar jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen för sin del måtte besluta: upphäfvande af Kongl. resolutionen den 20 November 1780 om klockareval och Kongl. brefvet den 7 Juli 1832 om förenade klockare- och organist-tjensternas besättande, jemte flera författningar, som derom kunna bestämmas, och ändring af Kongl. folkskolestadgan den 18 Juni 1842, med flera utkomna Kongl. cirkulär och kungörelser i hvad de röra val af folkskolelärare;

samt att vid val af klockare, organist och folkskolelärare, samma röstgrund måtte bestämmas, och beslut om sysslornas förenande, jemte valen dertill, ske på samma sätt som finnes stadgadt för besluts fattande i kyrkostämmor;

och att genom underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om utfärdandet af nådig förordning derom.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1877.

J. E. Johansson,
från Westmanland.
